

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **veřejný ochránce práv**, se sídlem Údolní 39, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha, za účasti osoby zúčastněné na řízení: N. L. , proti rozhodnutím žalované ze dne 28. 12. 2015, č. j. X, ze dne 26. 2. 2016, č. j. X, a ze dne 5. 6. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2021, č. j. 41 Ad 22/2018-77,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 28. 12. 2015, č. j. X (dále jen „rozhodnutí I.“), zamítla žádost osoby zúčastněné na řízení o zvýšení invalidního důchodu pro nesplnění podmínek podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a to s přihlédnutím k Dohodě mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 116/1960 Sb., dále jen „dohoda o sociálním zabezpečení“). Námitky osoby zúčastněné na řízení proti tomuto rozhodnutí žalovaná rozhodnutím ze dne 26. 2. 2016, č. j. X (dále jen „rozhodnutí o námitkách“), zamítla a potvrdila rozhodnutí I.

[2] Rozhodnutím ze dne 5. 6. 2017, č. j. X [dále jen „rozhodnutí II.“], žalovaná zvýšila invalidní důchod osoby zúčastněné na řízení a přiznala jí doplatek tohoto důchodu ke dni 23. 1. 2010.

II.

[3] Žalobce brojil proti rozhodnutí I., rozhodnutí o námitkách a rozhodnutí II. (dále společně též jen „napadená rozhodnutí“) dvěma žalobami u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). Krajský soud usnesením ze dne 21. 4. 2021, č. j. 41 Ad 22/2018-77 (dále jen „napadené usnesení“) řízení o žalobách spojil ke společnému projednání a současně je odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro existenci neodstranitelné podmínky řízení.

[4] Krajský soud se především zabýval otázkou, zda žalobce dostatečně tvrdil a prokázal závažný veřejný zájem na podání žalob podle § 66 odst. 3 s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že nikoliv. Při posouzení věci vycházel především z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2015, č. j. 9 As 294/2014-114, a ze dne 14. 7. 2016, č. j. 9 As 24/2016-109, podle nichž musí z obsahu podané žaloby veřejného ochránce práv, který je žalobcem i v nyní projednávané věci, jednoznačně vyplývat, že zájmy na jejichž ochranu žalobce vystupuje, jsou skutečně závažnými veřejnými zájmy a nejedná se o partikulární zájmy konkrétních osob. Veřejný zájem je totiž obecně prospěšným opakem soukromého zájmu. Není jím však cokoliv, co za veřejný zájem pokládá správní orgán, ale jen to, co jako veřejný zájem chrání zvláštní zákony.

[5] Krajský soud dovodil, že aktivní procesní legitimace žalobce podle § 66 odst. 3 s. ř. s. neslouží k ochraně veřejných subjektivních práv a soukromých zájmů osob, které se nebránily žalobou proti určitému rozhodnutí správního orgánu. Tvrzení a prokázání závažného veřejného zájmu k podání žaloby subjektem, kterému obecná žalobní legitimace ve správním soudnictví nesvědčí, proto nelze ztotožňovat se zájmem na zákonnosti rozhodnutí správních orgánů a obecném dodržování právních předpisů, čehož se žalobce v žalobě dovolával. Z výjimečného oprávnění veřejného ochránce práv vyplývajícího z § 66 odst. 3 s. ř. s. by se totiž v případě širokého výkladu pojmu závažný veřejný zájem (pod nějž žalobce řadil právě zájem na zákonnosti rozhodnutí žalované a na obecném dodržování právních předpisů) stal běžný nástroj, jehož účelem by bylo pouze odstranění nezákonného rozhodnutí. To však odporuje judikатурním závěrům vyplývajícím z citovaných rozsudků devátého senátu Nejvyššího správního soudu.

[6] Krajský soud s ohledem na tato východiska shledal tvrzení žalobce o existenci závažného veřejného zájmu v dané věci za nedostatečná, jelikož mělo jít o „pouhou“ zákonnost rozhodování žalované a o obecné dodržování právních předpisů ve věcech, v nichž jde o stejné právní otázky jako ve věci osoby zúčastněné na řízení. Pro uvedené nemohl být závažný veřejný zájem na podání žaloby ani prokázán.

[7] Krajský soud upozornil i na to, že žalobce uvedl, že smyslem žaloby je dosáhnout změny ustálené správní praxe žalované. K tvrzením o tom, že správní praxe žalované se mohla dotknout většího počtu případů, dodal, že tato skutečnost není pro dovození aktivní procesní legitimace žalobce v případě žaloby k ochraně závažného veřejného zájmu významná. Žalobce navíc přesný počet obdobných či shodných případů jako je ten osoby zúčastněné na řízení netvrdil ani neprokázal. Za nepřiléhavou taktéž považoval krajský soud žalobcem uváděnou paralelu mezi § 66 odst. 3 s. ř. s. a § 75 odst. 2 písm. a) zákona

pokračování

č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Poukázal na to, že § 66 odst. 3 s. ř. s. je ustanovením přísnějším, a nadto i Ústavní soud ve své judikatuře dospěl k závěru, že k použití § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu nepostačuje argument, že se věc dotýká velkého počtu subjektů.

III.

[8] Proti napadenému usnesení se žalobce (dále jen „stěžovatel“) brání kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhuje jej zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že předpoklady jeho procesní legitimace k podání žaloby vymezené v § 66 odst. 3 s. ř. s. byly splněny. Krajský soud se podle něj s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu snaží použít pravidla pro definování závažného veřejného zájmu aplikovatelná v oblastech práva, kde obecně existující entity, které požívají zvláštní právní ochrany a nejsou ani nemohou být spjaty s veřejným subjektivním právem jednotlivce, i ve zcela specifické oblasti sociálního zabezpečení, která slouží primárně k ochraně subjektivních veřejných práv fyzických osob. Cílem právních norem sociálního zabezpečení je ochrana fyzických osob před dopadem sociálních událostí a veřejný zájem je tak v naprosté většině těchto případů v souladu s partikulárními zájmy účastníků řízení. Stěžovatel dále v kasační stížnosti obsáhle rozebírá smysl a funkce systému sociálního zabezpečení. Podle stěžovatele je pojem závažný veřejný zájem neurčitým právním pojmem, jehož obsah musí být vyložen v konkrétním případě specificky za pomoci výkladových metod práva.

[10] Stěžovatel spatřuje závažný veřejný zájem v nutnosti změny ustálené správní praxe žalované prováděné na základě metodického vedení nadřízeného správního orgánu a aplikované vůči sociálně znevýhodněné skupině osob, jež je v rozporu s mezinárodní smlouvou (dohodou o sociálním zabezpečení), jíž byla Česká republika vázána a kterou je povinna v určitých důchodových věcech dosud aplikovat. Dotčené osoby sice nemají garantované právo na přiměřené sociální zabezpečení, avšak toto soustavné porušování dohody o sociálním zabezpečení ze strany žalované vůči skupině osob představuje zásah do základního práva na rovnost v právech, jakož i do práva vlastnit majetek dotčených fyzických osob vyplývající z čl. 1 a čl. 11 Listiny základních práv a svobod, což podryvá garanční funkci sociálního zabezpečení.

[11] Stěžovatel namítá, že v demokratickém právním státě existuje vždy veřejný zájem na dodržování práva a na zachování základních práv a svobod. Byť se jedná o zájem obecný, vždy jde i o zájem veřejný. Zájem na nápravě soustavného porušování právních předpisů ve skutkově a právně shodných případech ze strany žalované pak dozajista není obecný, ale zcela konkrétní. Veřejný zájem na nápravě chybného rozhodnutí žalované je pro oblast důchodového pojištění vtělen do § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který umožňuje kdykoliv změnit chybné rozhodnutí o důchodu, a to i po uplynutí lhůt pro uplatnění mimořádných opravných prostředků.

[12] Stěžovatel dodává, že pokud žalovaná určitý postup uplatňuje obecně ve všech skutkově stejných případech, nejedná se pouze o individuální porušení většího počtu

subjektivních veřejných práv, nýbrž o zásah do veřejného zájmu na řádném fungování systému sociálního zabezpečení.

[13] Stěžovatel poukazuje i na to, že dotčené fyzické osoby mají ztíženou možnost se proti rozhodnutí žalované samostatně efektivně bránit, neboť se jedná o občany postsovětských republik, z nichž naprostá většina neovládá český jazyk na takové úrovni, aby rozhodnutí žalované bez problému rozuměli a mohli posoudit, zda využijí či nevyužijí opravné prostředky k hájení svých práv. Tak tomu je i u osoby zúčastněné na řízení, státní občanky Kazachstánu, která je navíc duševně nemocná.

[14] Závěrem kasační stížnosti stěžovatel k počtu obdobných případů, na něž dopadá postup žalované, doplňuje, že žalovanou vyzval ke sdělení relevantních údajů, ta je však neposkytla a stěžovateli tak nemůže jít k tíži, že netvrdí a neprokazuje konkrétní počet případů dotčených shodně jako osoba zúčastněná na řízení, jestliže je zjištění takové informace závislé na sdělení žalované. Případů však musí být vícero, jestliže žalovaná i její nadřízený orgán ve svém vyjádření podaném žalobci uvedly, že jejich postup, který zvolily i v případě osoby zúčastněné na řízení, se stal ustálenou praxí.

IV.

[15] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že domnělé porušení mezinárodní smlouvy a ústavního pořádku neznámá prokázání závažného veřejného zájmu. Souhlasí s argumentací krajského soudu včetně odkazu na rozsudky Nejvyššího správního soudu citované v napadeném usnesení. Kasační stížnost považuje za bezpředmětnou s tím, že ji přirovnává k diskusnímu příspěvku, který obsahuje leckdy těžko uchopitelný text. Stížnostní námitky má za neopodstatněné.

V.

[16] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[17] Kasační stížnost není důvodná.

[18] Předmětem přezkumu v nynějším řízení o kasační stížnosti je usnesení krajského soudu o odmítnutí obou žalob. Je-li kasační stížnost podávána z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., je Nejvyšší správní soud oprávněn zkoumat pouze zákonnost důvodů pro odmítnutí žaloby a to, zda se krajský soud nedopustil procesních pochybení v řízení předcházejícím tomuto rozhodnutí. Není naopak oprávněn se zabývat věcí samou, neboť tou se v případě odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 s. ř. s. nezabývá ani krajský soud.

[19] Stěžejní spornou otázkou v nyní projednávané věci je to, zda je stěžovatel aktivně procesně legitimován k podání žaloby ve veřejném zájmu podle § 66 odst. 3 s. ř. s. s ohledem na tvrzené porušování dohody o sociálním zabezpečení žalovaným ve věci žádosti osoby zúčastněné na řízení o zvýšení invalidního důchodu. Již nyní Nejvyšší správní soud předeseílá, že dospěl shodně s krajským soudem k závěru o chybějící aktivní procesní legitimaci stěžovatele k podání žaloby.

pokračování

[20] Podle § 66 odst. 3 s. ř. s., *žalobu je oprávněn podat veřejný ochránce práv, jestliže k jejímu podání prokáže závažný veřejný zájem.*

[21] Nejvyšší správní soud se již v minulosti otázkou aktivní procesní legitimace veřejného ochránce práv (stěžovatele) k podání žaloby podle § 66 odst. 3 s. ř. s. zabýval. Čtvrtý senát přitom neshledal důvody k odchýlení se od závěrů této své předchozí judikatury, zejména pak od závěrů vyplývajících z rozsudku ze dne 18. 6. 2015, č. j. 9 As 294/2014-114, jichž se přílehavě dovolal i krajský soud.

[22] V posledně zmíněném rozsudku Nejvyšší správní soud upozornil na to, že § 66 odst. 3 s. ř. s. byl zakotven do soudního řádu správního zákonem č. 303/2011 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2012. Jelikož uvedené ustanovení bylo do zákona doplněno až na základě pozměňovacího návrhu ústavněprávního výboru, bez jakéhokoliv bližšího zdůvodnění (sněmovní tisk 319/1, bod 19), nelze bližší úmysl zákonodárce týkající se aktivní procesní legitimace veřejného ochránce práv k podání žaloby z důvodu závažného veřejného zájmu ve správním soudnictví vysledovat.

[23] Je však zřejmé, že v otázce možnosti podat žalobu podle § 66 odst. 3 s. ř. s., klade zákonodárce na veřejného ochránce práv vysoké nároky, přinejmenším zjevně vyšší, než jak je tomu v případě nejvyššího státního zástupce podle § 66 odst. 2 s. ř. s. Na rozdíl od nejvyššího státního zástupce, který je žalobu oprávněn podat tehdy, pokud závažný veřejný zájem sám shledá, aniž by správní soud mohl tuto jeho úvahu přezkoumat, je veřejný ochránce práv oprávněn žalobu podat pouze tehdy, pokud k jejímu podání závažný veřejný zájem nejen sezná a tvrdí, ale také jej prokáže.

[24] Smyslem aktivní procesní legitimace veřejného ochránce práv podle § 66 odst. 3 s. ř. s. tedy není ochrana subjektivních práv a soukromých zájmů osob, které samy žalobu proti určitému rozhodnutí správního orgánu nepodaly, ani ochrana široce pojímaného konceptu veřejného zájmu (ve smyslu, aby byla vydávána zákonná a proporcionální rozhodnutí), nýbrž její místo je teprve v případě existence závažného veřejného zájmu. Prokázání takového závažného veřejného zájmu k podání žaloby ve správním soudnictví subjektem, kterému jinak obecná žalobní legitimace nesvědčí, proto nepochybně nelze ztotožňovat se zájmem na zákonnosti rozhodnutí správních orgánů a obecném dodržování právních předpisů. Právě tak ale závažný veřejný zájem vymezuje ve svých tvrzeních stěžovatel v souzené věci. V případě jako je ten nyní, tedy podává-li žalobu veřejný ochránce práv, bude vždy nutné v každé konkrétní věci nejprve nalézt závažný veřejný zájem jiný než jen zájem na zákonnosti správních rozhodnutí či změně správní praxe, tento tvrdit a také jej prokázat.

[25] Jak již Nejvyšší správní soud ve výše zmíněném rozsudku č. j. 9 As 294/2014-114, také vyslovil, „*ustanovení § 66 odst. 3 s. ř. s. vymezuje podmínky přípustnosti žaloby, nikoli její důvodnosti. Ostatně soudní řád správní zrušení rozhodnutí správního orgánu, z důvodu, že jeho vydáním byl porušen závažný veřejný zájem, nezná. Závažný veřejný zájem ve smyslu § 66 odst. 3 s. ř. s. musí být dán toliko na samotném projednání žaloby.*“

[26] Jakkoliv tedy není žaloba ničím jiným než právním nástrojem ke zrušení nezákonného rozhodnutí, nelze § 66 odst. 3 s. ř. s. vykládat tak, jak to v nynější věci činí stěžovatel, tedy že má-li veřejný ochránce práv za to, že došlo k vydání nezákonného rozhodnutí či že je zde správní praxe žalovaného spočívající v rozhodování obdobných případů podle dohody o sociálním zabezpečení stejně, avšak dle mínění stěžovatele nesprávně, je aktivně procesně legitimován k podání žaloby podle zmíněného ustanovení. Při tomto výkladu by jediným smyslem této procesní legitimace veřejného ochránce práv bylo „odklizení“ jakéhokoli nezákonného rozhodnutí, tj. i rozhodnutí, jehož důsledky by závažný veřejný zájem chráněný zvláštními zákony neohrožovaly. Takový výklad by zjevně odporoval povaze žalobní legitimace vymezené zákonodárcem v § 66 odst. 3 s. ř. s.

[27] Z právě uvedeného tedy vyplývá, že aktivní procesní legitimace stěžovatele (veřejného ochránce práv) ve smyslu § 66 odst. 3 s. ř. s. bude dána jen tehdy, jestliže bude v jím podané žalobě jednoznačně vymezen závažný veřejný zájem, pro který žalobu podává, a dále tehdy, bude-li také prokázán.

[28] V nyní projednávané věci spatřuje stěžovatel závažný veřejný zájem v tom, aby žalovaný dodržoval dohodu o sociálním zabezpečení ve vztahu ke všem osobám, na něž dopadá, a změnil v tomto směru dosavadní správní praxi. Stěžovatel totiž tvrdí, že žalovaná tuto dohodu porušuje soustavně, tedy ve všech případech obdobných tomu, v jakém se nyní nachází osoba zúčastněná na řízení. Tímto postupem dochází k porušování základních principů systému sociálního zabezpečení.

[29] S těmito úvahami stěžovatele se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje. Naopak má ve shodě s krajským soudem za to, že stěžovatel neprokázal existenci závažného veřejného zájmu k podání žaloby proti napadeným rozhodnutím, a to především s ohledem na skutečnost, že jádrem jeho tvrzení je nezákonnost napadených rozhodnutí a nezákonnost postupu žalované v individuálním případě osoby zúčastněné na řízení, které se však podle stěžovatele žalovaný dopouští i v dalších případech osob nacházejících se v obdobném postavení. Stěžovatelova tvrzení tak směřují nanejvýš k ochraně obecného zájmu na dodržování právních předpisů žalovanou, v daném případě prvořadě dohody o sociálním zabezpečení. Uvedené však závažný veřejný zájem nepředstavuje.

[30] Jak již také správně upozornil krajský soud v napadeném usnesení s odkazem na opakovaně citovaný rozsudek devátého senátu, *„veřejným zájmem není cokoli, co za veřejný zájem pokládá např. správní orgán, ale jen to, co jako veřejný zájem chrání zvláštní zákony.“* Tím spíše pak závažným veřejným zájmem nemůže být „prostá“ zákonnost správních rozhodnutí v oblasti sociálního zabezpečení (či jakékoli jiné). Jakkoliv Nejvyšší správní soud nehodlá snižovat význam této oblasti práva ve společnosti, přesto pokud by přistoupil na stěžovatelovu tezi o tom, že právě zákonnost rozhodnutí vydaných žalovanou či změna správní praxe žalované (která ale nebyla prokázána) představují onen závažný veřejný zájem, pak by nebylo možno dospět k jinému závěru, než že by stěžovatel byl aktivně procesně legitimován k podání žaloby podle § 66 odst. 3 s. ř. s. v podstatě ve všech případech, v nichž by sám dle vlastní úvahy dospěl k závěru o nezákonnosti rozhodnutí správního orgánu. Přistoupil-li by kasační soud na takto rozsáhle pojatou aktivní procesní legitimaci stěžovatele k podání žaloby ve správním soudnictví, v podstatě by tím institut závažného veřejného zájmu užitý jako předpoklad přístupu veřejného ochránce práv k soudu, tedy k podání

pokračování

žaloby podle § 66 odst. 3 s. ř. s., zcela vyprázdnil, resp. by nepřipustně v soudním řádu správním úzce pojatou a na striktní podmínky vázanou aktivní procesní legitimaci veřejného ochránce práv nepřipustně rozšířil a vybočil z koncepce, na níž je soudní řád správní obecně založen, tedy primárně na individuální ochraně veřejných subjektivních práv fyzických či právnických osob. Zbývá dodat, že ani stěžovatelova argumentace založená na odkazu na základní principy sociálního zabezpečení (a jeho garanční funkce) nemůže na právě uvedeném ničeho změnit. Tyto základní principy nejsou a nemohou být oním závažným veřejným zájmem, pro který je žaloba veřejného ochránce práv podle § 66 odst. 3 s. ř. s. koncipována.

[31] Nejvyšší správní soud dále nesouhlasí ani s úvahami stěžovatele o jakémisi větším významu či snad dokonce nadřazení práva sociálního zabezpečení nad jinými právními oblastmi. Jen z toho důvodu, že daná oblast práva se dotýká především ochrany fyzických osob před dopady nejrůznějších sociálních událostí, jejichž dopad mohou tyto osoby pociťovat s větší citlivostí či intenzitou než v jiných oblastech práva, nemůže samo o sobě představovat závažný veřejný zájem zakládající aktivní procesní legitimaci stěžovatele podle § 66 odst. 3 s. ř. s. Nelze totiž pochybovat o tom, že stát má obecný zájem na dodržování všech právních předpisů ze strany orgánů veřejné správy, a nikoliv specificky, resp. přednostně těch, spadajících do oblasti práva sociálního zabezpečení.

[32] Závažný veřejný zájem v souzené věci, v níž jde o zvýšení invalidního důchodu osoby zúčastněné na řízení, pak nemůže založit stěžovatelem tvrzená nezákonnost napadeného rozhodnutí i proto, že samotný zákon o důchodovém pojištění obsahuje ve svém § 56 odst. 1 písm. b) mechanismus ke změně nesprávně stanoveného či vypláceného důchodu, podle nějž *„zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení.“* Náprava případného pochybení žalovaného je tak možná nikoliv jen na základě podané žaloby proti rozhodnutí, ale žadatel o (invalidní) důchod se může domoci případné nápravy i mimo soudní řízení správní. Uvedené o to více oslabuje aktivní procesní legitimaci stěžovatele k podání žaloby z důvodu závažného veřejného zájmu, za nějž považuje zájem na zákonnosti rozhodnutí žalovaného v souzené věci, v níž jde o aplikaci dohody o sociálním zabezpečení.

[33] Jakkoliv tedy Nejvyšší správní soud nehodlá snižovat obtížnost situace, v níž se osoba zúčastněná na řízení nachází (cizinka neznající dobře jazyk český a zdravotně indisponovaná), tato okolnost není tou, která by bez dalšího zakládala aktivní procesní legitimaci stěžovatele k podání žaloby podle § 66 odst. 3 s. ř. s. Uvedené ustanovení dozajista nebylo do soudního řádu správního zařazeno za účelem nahrazení poskytování „právní pomoci“ osobám dotčených dohodou o sociálním zabezpečení ze strany osob k tomu odborně erudovaných v řízení o žalobě proti rozhodnutí (zejména advokátů, kteří mohou

být k žádosti účastníka řízení soudem k ochraně jejich práv ustanovení) veřejným ochráncem práv na základě žaloby podle posledně zmíněného ustanovení.

[34] Tvrdí-li konečně stěžovatel i to, že v daném případě závažný veřejný zájem na podání žaloby spočívá v řádném fungování systému sociálního zabezpečení, pak nezbyvá než opět upozornit, že v řízení o žalobě stěžovatel neprokázal, že systém sociálního zabezpečení nefunguje řádně, tedy že je zde jakési „systémové“ pochybení žalovaného (který v rozporu s dohodou o sociálním zabezpečení nakládá s vlastními občany příznivěji než s občany smluvního partnera), a tedy i závažný veřejný zájem na usměrnění výkonu veřejné správy.

[35] Také nezákonná správní praxe žalovaného spočívající v porušování dohody o sociálním zabezpečení ve vztahu k osobám nacházejícím se v obdobném postavení jako osoba zúčastněná na řízení, nebyla prokázána a na uvedeném nemůže ničeho změnit ani stěžovatelovo tvrzení o tom, že relevantní informace potřebné k prokázání takové nezákonné správní praxe se mu nepodařilo přes dotaz u žalovaného obstat, což však nemůže jít k jeho tíži. Jak již shora uvedeno, aktivní procesní legitimace stěžovatele je založena právě na požadavku prokázání závažného veřejného zájmu k podání žaloby podle § 66 odst. 3 s. ř. s. Žádné liberační důvody, které by mohly tento zákonný požadavek jakkoliv zmírnit ve prospěch stěžovatele, soudní řád správní neobsahuje. Podstatné tak zůstává pouze to, zda stěžovatel prokáže, že v době podání žaloby byl dán závažný veřejný zájem na její podání. A to se stěžovateli v nynějším řízení prokázat nepodařilo, jelikož stěžovatelem tvrzený veřejný zájem na zákonnosti správních rozhodnutí a zákonnosti správní praxe žalované za závažný veřejný zájem považovat nelze.

[36] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že krajský soud dospěl ke správnému závěru o tom, že stěžovateli nesvědčí v souzené věci aktivní procesní legitimace k podání žaloby proti napadeným rozhodnutím již proto, že jím tvrzeným veřejný zájem není závažným veřejným zájmem ve smyslu § 66 odst. 3 s. ř. s. Pro uvedené stěžovatel nemohl závažný veřejný zájem na podání žaloby ani prokázat. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. tudíž nebyl naplněn.

VI.

[37] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného nepovažuje kasační stížnost za důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[38] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované v řízení žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly, Nejvyšší správní soud tudíž o nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo.

[39] Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť tu by jí soud přiznal pouze tehdy, pokud by se jednalo o náklady vzniklé v souvislosti s plněním povinnosti uložené soudem, případně z důvodů hodných zvláštního zřetele (§ 60 odst. 5 s. ř. s.). Takové skutečnosti v nynějším řízení nenastaly, proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že ani osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

pokračování

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2023

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu